

Rovviltnemnda i Region 6
c/o Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
Postboks 2600
7734 STEINKJER
Norge

Vår saksbehandler
Leif Hjulstad

Vår dato
01.03.2023
Deres dato

Vår referanse
22/00796-14
Deres referanse

Innspill til ny forvaltningsplan for fredet rovvilt i region 6

Felles innspill fra Møre & Romsdal Bondelag og Trøndelag Bondelag

Møre & Romsdal Bondelag og Trøndelag Bondelag er som næringspolitiske organisasjoner invitert til å komme med innspill til ny forvaltningsplan for rovvilt i region 6.

Rovviltregion 6 berører landbruksinteressene for begge fylkesorganisasjonene av Norges Bondelag og vi anser det som naturlig at det oversendes en felles uttalelse fra fylkesbondelaga i Møre & Romsdal og Trøndelag.

Underveis i vårt arbeid med innspillet har det vært dialog med andre faglag i landbruket som støtte innholdet i vårt innspill.

Innspill

Utdrag fra invitasjonsbrevet:

*«Rovviltnemnda i region 6 sender herved ut melding om oppstart av arbeidet med revideringen av gjeldende forvaltningsplan for store rovdyr i region 6 Midt-Norge. **Frist for å komme med innspill er satt til 1. mars 2023.***

Forvaltningsplanen skal være i samsvar med nasjonalt vedtatt rovviltpolitikk. Rovviltnemndenes ansvar og arbeidsoppgaver er hjemlet i Forskrift om forvaltning av rovvilt av 18. mars 2005. I henhold til § 6 i forskriften skal rovviltnemnda utarbeide en forvaltningsplan som skal legge til rette for at bestandene av rovvilt ligger på det regionale bestandsmålet, samtidig som en sikrer forutsigbarhet for berørte parter, herunder landbruk, reindrift og utmarksbaserte næringer. Rovviltnemnda skal i forvaltningsplanen legge vekt på en langsiktig geografisk differensiering som innebærer et best mulig skille mellom beitedyr og faste forekomster av rovvilt basert på en avveining av de kryssende hensyn som skal ivaretas

Med bakgrunn i nemndenes nedfellede ansvar og arbeidsoppgaver har gjeldende forvaltningsplan en tredelt målsetting om at den skal bidra til:

- Sikring av rovviltartenes overlevelse gjennom oppfylling av Stortingets bestandsmål
- Sikre næringsdrift gjennom målrettede virkemidler, herunder redusere tap

Bondelagets Servicekontor AS

Norges Bondelag

Postadresse: Skolegata 22, 7713 STEINKJER, Tlf: 73842490
Besøksadresse: Skolegata 22, 7713 STEINKJER
Bankkonto: 8101.05. 91392, **Org.nr.:** 985063001 MVA
trondelag@bondelaget.no, <http://www.bondelaget.no/trondelag/>

Bankkonto: 8101.05.12891
Org.nr: 939678670

forvoldt av fredet rovdyr og sikre aktivt bruk av utmarksbeite for å ivareta den todelte målsettingen

- *Senke konfliktnivået og øke forutsigbarheten»*

Videre skriver Rovviltnemnda:

«For forutsigbarheten sin del bør avgrensningene av forvaltningsområdene for gaupe og jerv i all hovedsak følge dagens avgrensninger, men justeringer av grensene kan skje som følge av innspill og høringsuttalelser. Eventuelle endringer bør ikke medføre at en større andel av bestandsmålet for de to artene må oppnås i områder med sørsamisk tamreindrift enn hva som er tilfellet i gjeldende forvaltningsplan. For å sikre den sørvestlige jervebestanden legger rovviltnemnda til grunn at det i utgangspunktet skal være fylkesvise bestandsmål for jerv.»

Innspillet forholder seg videre i sitt innspill til Representantforslag 163 S, i ettertid beskrevet som Rovviltforliket 2011 hvor innledningen sier:

«Norsk rovviltforvaltning skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette. All forvaltning av rovdyr skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap. Videre skal det legges vekt på regional forvaltning, respekt for eiendomsretten, og enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet.»

Videre sier forliket noe om de regionale rovviltnemndenes rolle i pkt. 2

2.1.1 «De regionale rovviltnemndene har ansvaret for rovviltforvaltningen innenfor sin region. Nemndene har myndighet til selv å fastsette forvaltningsplan, til å fordele midler til forebyggende og konfliktdependende tiltak. Nemndene har myndighet til å fastsette kvoter for lisensfelling, kvotejakt og kvoter for betinget skadefelling for bestander der regionalt bestandsmål er nådd. Også i tilfeller der bestandsmål ikke er nådd, skal rovviltnemndenes syn tillegges betydelig vekt i Miljøverndepartementets beslutning i saken.»

Bondelaga vil, med bakgrunn i de føringer som er gitt rovviltnemndene gjennom stortingsvedtak og forskrifter, samt de erfaringer som organisasjonen har opparbeidet for å begrense rovviltskade på bufe, fremme følgende kjernepunkt for innspill til ny forvaltningsplan:

- At den todelte målsettingen innenfor rovviltforliket ivaretas på en respektfull måte
- At grensene for beiteprioritert områder respekteres fullt ut
- At forvaltningsplanen anviser tiltak for uttak av fredet rovvilt, både akutt og forebyggende, innenfor beiteprioritert område når det oppstår skade eller fare for skade
- Det er ikke behov for utvidelse av forvaltningsområder for bjørn
- Forvaltningsområder for jerv.
- Kvoter for jerv og gaupe må økes for å nå bestandsmålet
- Mer aktiv innsats fra forvaltningen for å ta ut jerv hvis kvoter ikke fylles under lisensfelling
- Mer presis gaupeforvaltning.

At den todelte målsettingen innenfor rovviltforliket ivaretas på en respektfull måte.

Utmarksressursene har gjennom alle tider vært en viktig ressurs for produksjon av mat, både gjennom beiting fra husdyr og rein. For fremtiden er denne produksjonsressursen kanskje viktigere enn noensinne, sett i sammenheng med klimautfordringer, miljø og internasjonal matproduksjonspotensiale.

For landbruket og sauene er det uhyre viktig å ha forutsigbare vilkår for å kunne planlegge og utvikle videre beitebruk av utmarka. I Trøndelag har vi store uutnyttede produksjonspotensialer i

våre utmarksområder, og ifølge NIBIO sine forskningstall fra 2018 utnytter vi i dag bar 1/5 av dette potensialet, og vi ser en urovekkende reduksjon i antall bruk som sender sauene ut på utmarksbeite. Dette har selvfølgelig flere årsaker, men mange tilbakemeldinger fra sauebrukene er at tap til rovvilt er en vesentlig årsak til avvikling.

Det er derfor avgjørende for å opprettholde beitebruken i utmarka at det er tillit til at rovviltforvaltningen er tydelig i mål og handling om at i beiteprioriterte områder skal rovviltet vike for beiteinteressene.

Vi opplever i for stor grad at beiteprioriterte områder blir brukt som «reserveområder» for at en skal være helt sikker på at bestandsmål blir nådd. Dette skaper usikkerhet og uforutsigbarhet i beitenæringa og kan ikke aksepteres fra beitenæringa. Det er like «riktig» å være under som over bestandsmålet.

At grensene for beiteprioritert områder respekteres fullt ut.

Vi har sett at det i enkelte situasjoner blir tatt til orde for at en må benytte sikkerhetssoner utenfor forvaltningsområde for rovvilt for å sikre bestandsmålet. Vi forutsetter at rovviltnemnda viderefører en klar politikk på at de fastsatte grenser er absolutt, og at det ikke er noe som heter buffersoner eller annen betegnelse innen beiteprioriterte områder hvor fredet rovvilt skal ha noen spesiell beskyttelse.

I noen tilfeller bør imidlertid grensene kunne justeres. Dette gjelder f.eks der grensa går langs dalbunnen og det er godt beite på begge sider av dalen. Dette inviterer til konflikt, med beitenæringa som skadelidende part.

Eksempel: Mellom Eidsdal og Geiranger (RV63), i Fjord og Stranda kommuner bør grensa for forvaltningsområdet for jerv flyttes lengre øst slik at en unngår å ha med dalførene med godt beite.

At forvaltningsplanen anviser tiltak for uttak av fredet rovvilt, både akutt og forebyggende, innenfor beiteprioritert område når det oppstår skade eller fare for skade.

I dagens forvaltningsplan står følgende:

I henhold til rovviltforlikets punkt 2.2.19 skal uttak av skadedyr gjøres raskt, samt at miljøforvaltningen i større grad skal bidra til å effektivisere uttak, uavhengig av om bestandsmålet er nådd.

Manglende vilje fra forvaltningsmyndighetene til å gi fellingstillatelse av skadevoldere innenfor beiteprioriterte områder er uten tvil det som har skap størst sinne og frustrasjon hos beitenæringa de siste årene. Det er kjent erfaring at når spesielt bjørn starter å ta sau vil dette etter hvert få et stort omfang. At forvaltningsmyndighetene har sagt nei til skadefelling ved starten av bjørneangrep i Grong, Beitstad/Bangsjøan og i Roktdalen de siste 3 årene, for så å innvilge skadefellingstillatelse etter at massiv reaksjon fra beitenæring, kommuner og politikere har medført helt unødvendig stor tap. Vårt ønske er at en gjennom forvaltningsplanen skal være enda klarere på at innvilgelse av skadefelling skal skje umiddelbart når skade meldes inn. Med bakgrunn i den todelte målsettingen må skadefelling innvilges umiddelbart selv om det i øyeblikket er usikkerhet knyttet til om bestandsmål er nådd.

Vi vil også at det i forvaltningsplanen skal tydeliggjøres at terskelen for iverksettelse av forebyggende uttak skal senkes. På bjørn må det gis forhåndsgodkjenning for uttak på våren av kjente skadegjørere som overvintrer i beiteprioriterte områder. Hiuttak av jerv må også gjennomføres som bestandsregulerende tiltak innenfor forvaltningsområdet som supplement til ordinær lisensjakt, og prioriteres i de områder hvor det siste sesong har vært store tap av beitedyr.

Det er ikke behov for utvidelse av forvaltningsområder for bjørn

Bjørnebestanden de siste 5-6 årene har vært relativt stabil selv om vi kan se årsvariasjoner. Det kan ha flere årsaker, men vi anser at det er vesentlig usikkerhet omkring registrering av DNA gjennom biologiske prøver som av ekskrementer og hårprøver. I 2021 ble det analysert 242 biologiske prøver fra bjørn i regionen. 30% av disse prøvene var for dårlig til å kunne gi positivt resultat for bjørn, men en vesentlig del av disse prøvene er innlevert av kompetent personell. Sannsynligheten for at disse prøvene er fra bjørn er stor, men vi vet ikke hvilken bjørn det kan være.

Både oversikt som Bondelaget selv har innhentet, og som underbygges fra NIBI sitt hårfelleprosjekt i Finnmark viser at det er hull i årsobservasjoner på flere individer. Det vil si at dyr blir registrert et år, neste år er det ingen observasjon for så å bli registrert neste år.

Observasjonene fra Finnmark er spesiell interessante fordi det blant annet gjelder binner som ellers har vist seg å være stedbundet til et lite geografisk område.

Vi er fullstendig klar over at bestandsmålet for bjørn er angitt som antall ynglinger pr. år, og at dette beregnes etter en matematisk formel med flere kriterier. Vi vil imidlertid påpeke vesentlige svakheter med denne beregningemetodikken.

I 2020 ble det registrert 17 binner i Trøndelag og beregnet 2,9 ynglinger. I rovbasen ble det imidlertid observert/registrert minst 4 ynglinger

I 2021 ble det registrert 9 binner i forvaltningsområdet og beregnet 1.6 ynglinger. Det ble imidlertid i rovbasen registrert 2 ynglinger

I 2022 er det så langt registrert 11 binner i rovbasen, mens det er observert/registrert 4 ynglinger i samme base. Her er det imidlertid foreløpige tall da det fortsatt gjenstår noen analysert når innspillet skrives.

Vi mener at disse observasjoner tilsier, sammen med NIBIO Rapport 1952, at det ikke er behov for utvidelse av forvaltningsområde for bjørn i Region 6.

Forvaltningsområder for jerv.

Telling av jervebestanden har de siste åra vist at det er et betydelig større antall ynglinger enn bestandsmålet. Samtidig registreres det at en ikke klarer å fylle kvotene for lisensfelling, og at en ikke har oppnådd reduksjon på tap av beitedyr til jerv jamfør den todelte målsettingen i rovviltforliket.

Dette indikerer at tiltakene ved forvaltningen av jerv ikke er optimal i forhold til den todelte målsettingen, vi ber derfor om at rovviltnemnda vurderer tiltak som kan optimalisere forvaltningen av jerv. Vi har tidligere i innspillet signalisert mulighet til justering av grensene i enkelte områder, og mener at jervebestandens størrelse gir grunnlag for å kunne redusere forvaltningsområdene noe i de områder som er viktige beiteområder.

Kvoter for jerv og gaupe må økes for å nå bestandsmålet.

Rovviltregion 6 har gjennom flere år levd med langt flere gauper og jerv enn hva som er bestandsmålene. Vi opplever at en rovviltnemnd som har hatt som mål å sette kvoter som kan få bestandstallet så nært bestandsmålene som mulig, men at overordna myndighet har gått inn og justert kvotene ned. Dette har medført at vi fortsatt ligger betydelig over bestandsmålet på disse freda rovvilta.

Vi ber derfor rovviltnemnda i sin forvaltningsplan legge klare føringer for at bestandsmåla er klare måltall hvor det er like galt å ligge over bestandsmålet som å ligge under.

Mer aktiv innsats fra forvaltningen for å ta ut jerv hvis kvoter ikke fylles under lisensfelling

Landbruksnæringa er sterkt bekymra for den lave fellingsprosenten av jerv under lisensjakta. Vi er klar over at lisensjakt skal være primærformen for bestandsregulering, men når fellingsprosenten er så lav betyr det at andre tiltak må iverksettes.

Det er Stortinget som har fastsatt bestandsmåla for fredet rovvilt, og det må derfor være myndighetens ansvar å iverksette tiltak for nå måla. Med en bestand over målet er det beitebrukerne, sauebønder og reindriftsnæringa, som må ta støytten gjennom tap av dyr i

beitesesongen. Det kan ikke være slik at det er et ansvar for beitenæringa å drive aktiv lisensfelling hvis ikke den ordinære jegerstanden klarer å ta ut kvoten. Det er ingen selvfølge at sauebonden er jeger.

Landbruksnæringa vil derfor at rovviltnemnda under sin behandling av forvaltningsplanen initierer planer og tiltak hvor myndighetene i større grad tar ansvar for at kvotene under lisensfelling blir fylt. Om dette bør skje gjennom større deltakelse fra myndigheten under jakta, eller om det skal skje gjennom insitamenter til mer jakt fra ordinære jeger må vurderes av nemda og forvaltningsmyndighetene.

Mer presis gaupeforvaltning

I dag er det slik at det brukes gamle metode for å finne og stadfeste bestandstall som grunnlag for kvotefastsetting. Det finnes teknologi som gir oppdatert bestandskunnskap, som blant annet brukes i gaupeprosjektet på Nordmøre. Det bør sikres at nemnda har mulighet til å benytte ny og oppdatert teknologi i forvaltningen av gaupebestanden, samt at det må gis rom for å kunne bruke denne kunnskapen til å få en mer presis forvaltning.

Vi registrerer at begrensningen i antall tildelt hunndyr i totalkvote for hele regionen medfører at det ikke blir felt noen gaper i enkelregioner, og at det gjenstår et betydelig antall dyr på kvoten når jakta avsluttes. Nemnda må benytte sitt handlingsrom til å regulere gaupejakta på en slik måte at det oppnås felling i alle soner, og at en fyller tildelt kvote så nært som mulig. Dette bør hjemles i forvaltningsplanen og effektueres gjennom reguleringer i forbindelse med kvotevedtak.

Kongeørn

Siste år er det dokumentert rund 120 tap av beitedyr til Kongeørn, et omfang som har vært relativt stabilt de siste åra. Det er ingen forvaltningsplan for kongeørn, bare en nasjonal bestandsovervåkning.

Bondelaga ber Rovviltnemnda i sin forvaltningsplan initiere tiltak som kan bedre kunnskapen om kongeørn som skadevolder på beitedyr, og som kan generere skadeforebyggende tiltak mot tap.

Med vennlig hilsen
Petter Harald Kimo
Fylkesleder
Trøndelag Bondelag

Konrad Kongshaug
Fylkesleder
Møre & Romsdal Bondelag

Elektronisk godkjent, uten underskrift